

Uredništvo
in upravnništvo:
Kolodvorska
ulica št. 16.

Z urednikom se
more govoriti
vsak dan od 11.
do 12. ure.

Rokopisi se ne
vračajo.

Inserati:
Štetotopna peti-
vrsta 4 kr., pri
večkratnem po-
navljanju daje se
popust.

Ljubljanski List

večerna priloga deželnemu uradnemu časniku.

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov ob 5. uri zvečer.

Velja

za Ljubljano
v upravništvu:
za celo leto 6 gl.,
za pol leta 3 gl.,
za četrt leta 1 gl.
50 kr., na mesec
50 kr., pošiljatev
na dom velja me-
sečno 9 kr. več.

Po pošti velja
za celo leto 10 gl.,
za pol leta 5 gl.,
za četrt leta 3 gl.,
50 kr. in za jeden
mesec 86 kr.

Štev. 230.

V Ljubljani v torek, 2. decembra 1884.

Tečaj I.

Dr. Lad. Rieger o dualizmu in o Madjarih.

Nimamo ga še v izvorniku pred seboj pomenljivega govora, v kojem je prvi sin českega naroda, priznani njegov voditelj dr. Rieger, svojim rojakom razjasnil politično razmerje med Čehi in ogersko krono. Toda predavanje odličnega politika bilo je tako zanimivo, da so dunajski listi takoj v obširnih brzojavah poročali o njegovi vsebini. Pridržujemo si, da prijavimo svojim čitateljem ves govor, ki ga je Rieger imel v „Českem klubu“ na večer 30. novembra o tem prevažnem predmetu; danes nameravamo le, navajati one točke, kate- re je poklicani govornik naglašal pred vsemi drugimi.

In tú nahajamo uže v uvodu izraženo prevažno načelo, da merodajni česki krogi odkrito priznavajo dualistično obliko naše države ter njene državopravne in narodne posledice. Rieger sam trdi, da je vsigdar od- braval ogersko nagodbo ter se upiral le temu, ker jo je sklenil državni zbor, v katerem Čehi niso bili zastopani. Tedaj nobene fantazmago-rije o novih državopravnih prenosovah, — odločno je poudarjal Rieger, in besede njegove se bodo čule in razumele ne le na Dunaji in v Budimpešti, temveč tudi v Za- grebu, da so se Čehi brezpogojno postavili na dualistično stališče.

S tega po vsem pravilnega stališča spre- govoril je dr. Rieger pomenljivo besedo, katero priporočamo v resni preudarek zlasti onim vročekrvnim sosedom onstran Kolpe, ki se navdušujejo za Starčevičeve krive nauke in za nazore „nezavisnih“ ideologov. Morda bode hladna sapica, pihljajoča iz zlate Prage, razgreto čelo ohladila hrvatskim chauvinistom ter spametovala celo pri nas jednega in dru- gega političnega dobrovoljčeka, kateri se je preveč nasrebal sladke „Slovanove“ kapljice. Kajti z vso odločnostjo poudarjal je Rieger, da Čehi nimajo povoda, protiviti se ogerskim interesom ter odrekal jim je pravico, vme- šavati se v hrvatsko vprašanje. Ves raz-

por med Hrvati in Madjari je po Riegerjevi sodbi notranja zadeva prekolitavske dr- žavne polovice in Hrvatje se tedaj ne morejo in ne smejo zanašati na podporo avstrijskih Slovanov. To je princip česke politike, za to lojalnost zahtevajo Čehi nič drugega nego strogo reproducirano z madjarske strani, da se namreč tudi Madjari ne utikajo več v naše državopravne borbe, kakor so to bili storili l. 1871, ko je Andrasy največ bil pomagal grofu Beustu, strmoglavitu Slovanom simpa- tično Hohenwartovo vlado. Tako se govori v Pragi, smešno bi bilo, če bi se med slovenskim narodom, kateri se niti od daleč primerjati ne dá krepkšemu českemu bratu, čula raz- lična govorica!

In Rieger se ni ustavil pri tem, da je proglasil česko nevtralnost v hrvatsko-madjar- skem prepiru ter s tem indirektno odobral previdno postopanje takozvane „narodne“ na godbi prijazne stranke na Hrvatskem. Stopil je korak dalje ter je tudi isto načelo pro- glasil Slovakom nasproti. Tudi Slovaki se ne smejo zanašati na česko podporo; njim ne bi koristila, Čehom samim bi taka interven- cija le škodovala. Moramo reči, da v tem ob- ziru občudujemo zatajevanje samega sebe, razodevajoče se v besedah českega prvobor- telja. Kajti dejansko je ubogi, zaostali in za- nemarjeni Slovak onstran karpatskega slemena vender iste krvi, istega naroda kakor olikani, imoviti Čeh ob Labi in Vltavi. Duševna zveza med obema kriloma českega naroda navzlic vse kulturne različnosti nikdar ni bila pre- trgana in, glej čuda! celo več so Čehi pre- jemali duševnih impulzov od svojih slovaških bratov nego obratno. Slavni pesnik Kolář, Šafařík, ustanovitelj slovske arheologije, sta Slovaka, istemu česko-slovskega plemenu pripada samo Tomašek, pesnik slovske budnice „Hej Slovani,“ katerega so baš te dni toliko slavili v gostoljubni česki stolnici. Ali hladnokrvna politika računa drugače nego utripajoče srce. Skoro gotovo so baš demon- stracije pri Tomaškovem sprejemu povod bile dr. Riegerju, da je tako odkrito in odločno razkladal česko razmerje nasproti Slovakom.

Njegova izjava mora se smatrati kot katego- ričen dementi onemu zlovoljnemu tolmačenju, katero je hotelo uporabljati nedolžne poulične pojave v to svrhu, da bi razpor sejali med Čehi in Madjari. Pri Tomaškovem sprejemu razodeval se je gorki temperament praške akademične mladine, iz Riegerjevega govora veje nam nasproti hladni vzdih očiščene državniške modrosti!

Pomenljiv je tudi passus v Riegerjevem govoru, kateri se ozira na prijateljstvo naše države z nemškimi cesarstvom. Dejali bi, da je tú v krepkih potezah ozna- čen političen program, kojega se je poprijeti i nam Slovincem. Odločno pobija česki go- vornik ono zlobno sumničenje, katero spod- tika Čehom, da nameravajo rušiti intimno zvezo z mogočno Nemčijo. „Baš Čehi jo mo- rajo podpirati“, poudarja Rieger, „sicer se bode na njih hrbtu izvojevala velika borba o obstanku avstrijske države“. Izven avstrijskih mejnikov ni rešitve za česko narodnost — ta po vsem istinita ideja prešinja Riegerjev go- vor! In če so zaradi tega veliko številnejši, imoviti in izobraženi Čehi spoznali potrebo, delati v avstrijskem zmislu, gojiti vse, kar utegne ojačiti avstrijsko državno poslopje, slovo dati praznim utopijam ter okleniti se zdrave realne politike — kedo boče biti to- liko zaslepljen, da bi Slovincem priporočal izrodke svoje nezrele domišljije, nasvetovaje jim načela, za katera bodeš zamán iskal za- veznikov v naši državni polovici! S stališča avstrijskega rodoljuba in českega narodnjaka naglašja Rieger, da morajo Čehi in Madjari složno postopati, ako jim je mari za njih bo- dočnost. Radi pritrjevajo tedaj tudi Čehi nem- ško-avstrijski zvezi, protivili se bodo le onemu projektu, skovanemu od nemško-narodne stranke, katero hoče Avstrijo v državo- pravnem oziru spojiti z Nemčijo. S tem nam- reč bi bila uničena državopravna nezavisnost naše monarhije.

Riegerjev govor izvalil je burno odobra- vanje mnogobrojnemu občinstvu. Smatrati ga smemo kot svečano izjavo merodajnih českih politikov, kot razločni izraz javnega mnenja

Listek.

Yankees.

Spisal Ivan Vrhovec.

Evropejcem je Amerika, so Zjedinjene Države severoamerikanske uže davno raj no- vega kroja, so obljubljeni dežela, kjer se cedí mleko in med in vrhu tega še zlati potoki kalifornijski. Vsled tega uhajajo Evropejci od leta do leta v gostejših četah preko atlantiške velike mlake v New-York, Boston, Baltimore, New Orleans in druge amerikanske luke in svetuje se vsacemu, ki si sicer ne zna napol- niti žepov, naj pokaže Evropi peté, ker tam v Ameriki lezlo mu bode bogastvo po sili skozi vrata in okna v hišo. Saj jih je tam sto in sto, ki so priromali bosi in razdrapani v Ameriko, a sedaj skoro brzo ne vedó, ko- liko milijonov imajo.

Zlati amerikanski obeti potisnili so uže marsikomu groše za vožnjo preko morja v

pest. New-York, nov zrak! Kako življenje! Ljudstvo je, kakor bi mu bilo ušlo živo srebro v peté. Neka skrivna, a silna moč goni on- dotno življenje. Vse teka, vse dirja, kakor bi se bali, da baš odhajajočega vlaka ne zamudé. Počasnega ni ugledati po vsem mestu. V mrav- ljíšči ni tolicege nemira, če dregneš s palico vanj. Amerikanska navada ni, da bi se po ovincih prihajalo do zaželjenega smotra. Na- ravnost naprej, z glavó skozi zid! In pri tem je vsak hip dragocen, ker vedi, da je na lovu za dolarji. Iz vsake njegove žilice bereš lahko strasten pöhlep po novcih, vsak ima na nosu zapisano, da dirja baš za dolarji in takrat storiš najbolje, da se mu v stran umakneš. Vsi živci mu trepečejo po zlatu, za zlat cvenk prodal bi svojo dušo, če bi je kje kupili. Na tem divjem boju je vstrajen, neomahljiv, naj- huših nevarnosti ga ni groza, ker svest si je, da bode gotovo dospel do zaželjenega cilja, če danes ne, pak jutri ali pojutranjem. Danes maši še prav s težka lačnemu želodcu gobec, a jutri zna biti uže gospod, nosil bo zlato verižico pri uri in prste bode posul z zlatom

in demanti. Nemogoče ni, čez noč postajajo ljudje tu bogatini in berači! Sreča je malokje tako nestanovitna, zato pak je treba tudi vsak hip porabiti, mogoče, da jo prestreže, ko gre ravno k njegovemu sosedu v vas. *Help your self* „pomagaj si sam,“ je največjavnejša prislo- vica v Ameriki, nasprotno pak je tudi omeniti, da Amerikanec deli darove z usmiljenim in kneževsko rokó, kadar je treba pomagati tre- pečemu sosedu. A taki ljudje so privezali uže rejeno kravico k jaslim, drugi pak, ki niso dognali svoje sreče še do tega slučajja, nemi so za vse vzvišenejšé čute, ogreti jih zamore jedino le dolar. Vede, umetnosti so mu pre- dolgočasne, ker od njih ni pričakovoti nobe- nega dobička.

Vsled tega zadeva človek povsod po Ame- riki ob grozno surovost. V obnašanju je gor- janski paglavec bogatemu amerikanskemu go- spodu kos. Govor je tu o večini amerikanske gospóde, ne trdi pa se s tem, da Amerika oli- kanih ljudi, olikanih po evropskih nazorih ne pozná, a le ti so zlasti po manjših mestih bele vrane. Nahajajo se le po največjih mestih in

na Českem. Uverjeni smo tedaj, da bode simpatično zanimanje našel pri vseh resnih politikih to- in onstran Litave!

Tonkingška debata v francoski zbornici.

—m.— Ferryjevo ministerstvo je imelo zadnje čase jako vroče dneve. V zbornici vršila se je debata o vojni na obalih kineškega ozemlja, in opozicija porabila je to priliko, da je z brezozirnim svojim orožjem udrihala po ministerstvu ter mu očitala celo vrsto naglavnih grehov. Se vé, praktičnega uspeha nasprotniki francoskega premiera niso dosegli. Z večino, ki je skoro podobna jednoglasnosti, sprejela je zbornica oni dnevni red, s katerim obnavlja svoj poprejšnji sklep, da se z vsemi sredstvi zahteva spolnovanje tsien-tsinske pogodbe in vladi dovoli, sedanje represalije nadaljevati, dokler se trdovratni kitonosni sinovi ne podvržejo in ne spametovajo.

Tako je ministerstvo Ferryjevo zmagnosno prestalo hudo viro, zbirajočo se nad njegovo glavo. Francoska nadaljuje boj in ogromne svote denarja šle bodo zopet v daljni vzhod, kjer se boré sinovi velike republike. Se vé, da z glasovanjem zbornice še ni rečeno, da bode francoski prapor v kratkem vihral nad razbitimi razvalinami kineških glavnih mest — do tedaj je vsekako še jako dolga pot in debata v zbornici nam je le prejasno pokazala, da se do sedaj spoštovanje velike ljudovlade ni ravno pomnožilo pri azijskih nasprotnikih. Kar je poročal referent komisije in Ferry sam o položaji v izhodni Aziji, kar nam javljajo izdani protokoli — to ne kaže ravno vesele podobe. Vojna represalij do sedaj še ni imela nikakega temeljitega vpliva na kineški dvor in njegov najvišji svet. Skušnje, katere si je pridobila Kineška v zadnjih mesecih, potrdile so jo v njeni trdovratnosti in prepričanji, da se zamore še leta in leta braniti. Vsled tega so državniki kineški pri novem dogovarjanji še več zahtevali nego v tsien-tsinski pogodbi. Takrat je kineška bila pripoznala francoski protektorat nad Anamom — sedaj pa noče več o tem vedeti in vedno bolj nujno zahteva, da se umakne francoski vpliv na dvoru anamitskega vladarja — to so vspehi francoske politike! Ravno tako malo so dosegli vojskovodje velike republike v tonkingški delti, kjer Brière bije brezvspešne boje, omejen na mali prostor krog izliva v letoka. Če tudi francoske puške in topovi „na tisoče sovražnikov“ polagajo k večnemu počitku, vendar to nikakor ne imponira ogromni kitajski državi. Skupina, ki ima 400 milijonov ljudi, ne čuti posebnega vdarca, če jih pade nekaj tisoč — na njihovo mesto stopijo druge, sveže tolpe! Vrh tega je avtoriteta v Anamu nasproti hueškemu vazalu jako mala, skoro ničeva. Ferry sam je obstal, da je civilni generalni rezident Lamaire samo s postom

najvišjih krogih ter se svojih sosedov kolikor največ moč izogibajo. Nam je splošni ljud na mislih. Možki zvečijo skoro vsi tabak ter plujejo na tla po ulicah, dvoranah, gledališčih, plesiščih in povsod, tudi po sosedovi obleki, če jim je baš na poti.

A da ne iščemo prilik po omenjenih krajih, podajmo se v Washington, v državno zbornico. Zbranih je 379 gospodov, narodo-zastopnikov. Tu sloni jeden, kolikor moč prijetno, v svojem stolu, to se pravi, polagoma je spravil obé nogi na mizo, da mu viseta na drugi strani doli. Tam pogovarjati se glasno dve gručji reprezentantov preko pet ali šest vrst sedežev, v tem, ko snuje govornik najzanimivejši govor. Tam zopet krušči jeden s čudovito pridnostjo les od mize. Ta pri nas le še po šolskih klopek spoštovana navada je v Ameriki pri starih in mladih družah, kmetu in gospódi. Če Yankee nima drugega opravka, recimo, da se vozi po železnici, ali da zaspati ne more, varna ni pred njim nobena lesena oprava. Poišče si nožič ter obdeljuje z njim, kar mu je baš pri roci, mizo, stol, klop, po-

prisilil hueški dvor v svoje namene — a kaka je avtoriteta republike v oddaljenih delih njenih ogromnih provincij, o tem je ministerski predsednik previdno molčal!

Uže pol leta žrtvovala je Francoska vse svoje sile, da si ohrani vsaj zunanji svit gospodarstva v daljni Aziji; denar in ljudi pošiljala je v one tuje kraje, a vspeha ne more nikakega zabilježiti. Še bode potreba leta in leta polagati velikanske svote na oltar Ferryjeve politike in dokaj francoskih sinov našlo bode še svoj grob v izhodni Aziji, predno bode ljudovlada v istini vladala v oni krajih, predno si bode utrdila in osigurila prostrane one dežele. Kolikor bolj se podá v ta podjetja, toliko manj je misliti, da bode kedaj nehala, ako hoče imeti na obalih kineške sfere oni vpliv, kakeršnega si želi francoski narod. Ta istinitost pa je za republiko vsekako neprijetna — veliko lažje bi bila dosegla svoj namen, ko bi bila odobrila Bourréejevo pogodbo in drugače začela postopati nasproti trdovratnim Kitajcem. Sedaj je se vé da prepozno; kroglja jela se je valiti navzdol in sam Bog zná, kedaj in kje se vstavi! Ferryjevo ministerstvo pričelo je boj in represalije in sedaj je zbornica z velikansko večino pritrdila tej politiki. Polno in celo odgovornost za vojno v Tonkingu sprejela je zbornica ná-se ter dala svojemu premieru pravico, postopati dalje po začetni poti. Lahko se mu očitajo napake pri posameznih delih ekspedicije, a za podjetje splošno ne more ga več klicati nebena sila na odgovornost. Sedaj je ladija Ferryjeve vlade preplula čez najnevarnejši kraj; najhuje viharje je prestala in najodločneje boje zmagnosno zavrnila — ostali predmeti v tem zasedanji pač niso taki, da bi zamogli v nevarnost pripraviti ministerstvo. Velika dnevna vprašanja, ki še čakajo rešitve, bodo v primeri s tonkingško debato pač gladko se reševala, in v obče se méni, da bodo opozicijske frakcije z ozirom na smotrenost sedanjega trenutka glasovale z vladno večino. Niti bonapartisti, niti orleanisti ne bodo imeli poguma, vstavljati se žitni carini, ako nočejo, da izgubé pri prebivalstvu ves svoj vpliv. Glede vprašanja listovnega skrutinija bode minister na boljem, kajti mnogo prejšnjih nasprotnikov te reforme stoji sedaj na strani vlade, in tudi načrt o ustanovi kolonijalne vojske ne bode našel hudih nasprotnikov, kakor zatrjujejo francoski parlamentarni krogi. Tako stoji Ferry zopet utrjen in mogočen; v najnevarnejšem boji ostal je zmagovalc in sedaj se mu ni več bati drugih, postranskih prask, ko je usoda bila v odločilni bitki na njegovi strani.

Tudi za Evropo je zadnja zmaga francoskega kabineta poučljiva in znamenita. Vročekrvna republika je — za Bog zná koliko časa — zamotana v vzhodno-azijske homatije. Vsi njeni pogledi, vsi njeni duševni in materialni nazori obrnjeni so proti vzhodu, in vsaka ladija, ki bode odplula s francoskega bregovja proti vzhodni Aziji, napolnena s si-

stelj. Mnogi nosijo celó les seboj ter si o prostih urah pobijajo dolg čas z rezljanjem. To za nas skoro neumljiva posebnost pravijo podedovali so Yankeejji po Indijanih. Sploh je ušlo v amerikanske žile mnogo indijanskih zanimljivosti.

Zadnji čas prišlo je potovanje po Evropi v modo. Vsak, komur je le količkaj mar, kaj se misli o njem in njegovi izobraženosti, zlasti pa o njegovi imovini, ogledati si mora evropska mesta in prinesti s seboj nekaj umotvorov s starega sveta. Teh prekmorskih romarjev se naši umetniki veselé, ker nihče ne plačuje tako dobro in nihče ne razumé tako malo. Najbolj ponesrečene spake prodajajo se Amerikancu za umotvore, še celó raji sega po njih, ko po pravi umetniji. To je ameriška „Stockfish“, „Shoddy“ - aristokracija. Če se nahaja med neštevilnimi smetmi res precej dragocenih umotvorov, prizadeti so pri tem naši umetniki bolj, kakor ameriško poznanje. Le slučaj pomešal je te bisere med smeti.

Še jeden vzgled ameriške olike. V

novi ljudovlade in njenim zlatom — povzela bode več zanimanja med vsem francoskim narodom in njegovimi voditelji nego katerakoli dogodba v ostali Evropi. Republika bode koncentrovala svoje sile na one dalnje kraje in zato se nima Evropa najmanjše nevarnosti bati, da bi se motil od zapadne strani njen mir in preduragačevati skušal njen položaj. „Zadrega jednega, je dobiček družega“ — to je uže stara prislovica, a sedaj je moremo jako dobro uporabiti pri francoskih razmerah. Dokler je Francoska engazirana v Tonkingu, tako dolgo ne bode mislila na bližnja podjetja ter ne bode skušala motiti kontinentalnega miru. Aposteljni maščevalne politike bodo morali molčati in nehoté pridigovati korist in blagor mirovne politike; — to je važna posledica debate, ki se je te dni vršila v francoski stolnici in se končala s tako sijajno zmago sedanjega ministerstva mogočne ljudovlade.

Politični pregled.

Avstrijsko-ogerska država.

Zbornica poslancev državnega zbora imela bode v prihodnjem zasedanji malo drugo lice, nego v prošli sesiji. Na Dunaji umrl je poslanec dr. Kuranda; njegovo mesto zavzel je dr. Kopp. V Dunajskem okraji Mariahilf izvoljen je namesto dr. Koppa Neuder državni poslanec. Nadalje umrla sta člana levic dr. Klier in Claudi; namesto poslednjega bil je pretečeno soboto izvoljen Schier. Na Českem so sledeče premembe: mesto poslanca Jerabka izvoljen je Dürych, namesto Urbanka dr. Hanisch; Reschauer položil je svoj mandat, grof Harrach pozvan je v gospodsko zbornico. V Galiciji so na novo voljeni: Bartoszewski namesto viteza Towarnickega, Lewakowski namesto viteza Zachariewiczza, dr. Starzinski namesto Zartmanskega, baron Ramaszkan namesto viteza Krysztowowicza.

Obče zanimanje vzbujajo v političnih krogih govor, katerega je predvčerajšnjem govoril dr. Rieger o odnosajih Čehov nasproti Madjarom. Rieger opomnil je najprej, da še ni davno pretekel čas, ko so Ögri Čehom sovražno nasproti stali, ker so se bali, da bi Čehi vtegnili rušiti državopravni temelj Ogerske. Nemški ustavoverci so Čeha sicer k temu nagovarjali, no Čehi niso bili voljni, Nemcem kostanje iz žrjavice jemati. O českem panslavizmu, da je mnenje v političnih krogih neosnovano. Česki poslanci so izjavili, da ne težijo za političnim panslavizmom, a literarni panslavizem da je obča zadeva vseh Slovanov. Čehi, da ne nameravajo umešavati se v ogerske zadeve in Slovaki ne smejo računati na česko pomoč: to zahteva državna rezona. Isto velja o Hrvatih. Nadalje je Rieger zanikal, da bi Čehi bili nasprotniki avstrijsko-nemške zveze, da pa Čehi nikedar ne bodo privolili v državopravno zvezo Avstrije z Nemčijo, kakor to želé nemški liberalci. Slednjič izjavil

New-Yorku imajo svetopisemsko knjigo, ki jej je jeden najtežjih milijonarjev, vsacemu otroku znani Vanderbilt, odgriznil kos platnic. Po ondodnem sodnijskem običaji poljubujejo priče pri prisegi svetopisemsko knjigo. Za pričo k neki zeló neljubi mu stvari pozvan, prišel je Vanderbilt zeló nerad, zeló nerad poljubil je knjigo, a ko jo je nazaj ponudil, pogrešali so imenovani kosce platnic.

Res je, iz bogatstva se ne sme sklepati na oliko kacega možá, tudi pri nas ne, vendar so neotesani milijonarji pri nas izjeme, v Ameriki pak — kaj bi dejali — skoro po vrsti vsi. Omenimo le nekoliko imen. James G. Fair na pr., senator Zjedinjenih Držav, prišel je 9 let star brez bora iz Irske v Ameriko leta 1849; prisluzil si je kot trgovski pomočnik nekoliko božjakov v Chicagi ter se pri tem poslu za silo pisati in brati privadil. Od tod se je spustil v Kalifornijo, kjer je z rudokopnimi spekulacijami neznansko obogatel. Danes plačuje samo v Kaliforniji davka od imovine, ki se je vladno cenila na 42 milijonov dolarjev. Vanderbilt, zgoraj omenjeni „kralj želez-

je Rieger, da bodo Čehi vselej zastopali realno politiko. Govor Riegrov bil je od poslušalcev z burnim odobravanjem odlikovan.

Ogerskemu državnemu zboru predložil se bode koncem tega tedna načrt zakona o reformi gorenje zbornice ogerskega parlamenta. Čim bode rešen proračun, začne se razprava omenjenega zakonskega načrta.

Tuje dežele.

Vedno bolj razširja se mnenje, da bode nemški državni zbor kmalu razpuščen. Po dogodkih, ki so se nedavno vršili v nemškem parlamentu o priliki debate gledé dijete državnih poslancev, je razpuščenje zbora res verjetno.

Kongo-konferenca v Berlinu nadaljuje svoja posvetovanja. Gledé plovitbe na rekah Kongo in Niger zaključilo se je, da imajo ladije vseh držav prosto vožnjo na obeh rekah. Ob jednem ima se potom posojila stvoriti blagajna, katera bode skrbela za urejenje obeh rek za plovitbo.

Španjski uradni list objavlja kraljev ukaz, vsled katerega se ima voditi stroga preiskava zaradi zadnjih dijaških nemirov v Madridu.

Angleškemu listu „Daily News“ poroča se brzojavno iz Suakina, da je general Gordon zopet osvojil Berber.

Dopisi.

Od sv. Ane na Mali Gori dné 28. novembra. (Izv. dop.) Da niso Ribničani uljudni ljudje, tega pač nikdo trdil ne bo. Ko je bila zadnjič enkrat v prostornih sobanah trgovca gosp. Rusa neka veselica, izrekala se je po slovenskih časopisih javna zahvala vsem onim, ki so se je udeležili. Druge zgodí se kaj takega k večjem le tedaj, če se je vršila veselica v kak dobrodelen namen, pri kateri se je tirjala visoka vstopnina ter se sprejemali prostovoljni doneski, a v Ribnici smatrajo v zaslugo, ako se človek sploh kake veselice udeleži. No, to pomeni, če ne uže napredka, pa gotovo originalnost.

Sicer pa je mežnar od sv. Ane, da resnico govori, zares pričakoval, da bode čisti dohodek omenjene veselice pripadel fondu „Narodnega doma“. A najbrže, da se je zopet enkrat motil. Vsaj dozdej ni bilo v nobenem slovenskih časopisov brati izkaza o čistem dohodku te veselice, bodi si da ga bilo ni, bodi si, dase je porabil za kak manj uzoren namen.

Sploh Ribničani niso videti nič kaj uneti za tako idejo, kakor je zidanje „Narodnega doma“. Nekaj časa so res tudi iz ribniške doline dohajali doneski. Še marsikedo se bode spominal one multiplikacije s trinajsto številko. Mežnar od sv. Ane, ki je od nekdanj velik nasprotnik vse matematike, se je večkrat jezil nad velikanskim računom, kojega rezultat je bil tako majhen. A danes niti tega ni, in to je še bolj žalostno. Rad bi odpustil tudi to originalnost Ribničanom, samo da bi

nic“, prišel je skoro bos v Ameriko. Z odranjem železnic in države pridobil si je znansko bogatstvo. Letnega dohodka ima neki 15 milijonov goldinarjev, vso njegovo imovino cenijo na 200 milijonov. Nikjer drugje ni tako resnično, kakor tú, „da le petica dá ime sloveče, da človek toliko velja, kar plača“. Mi bi se za naše kralje in cesarje brzo ne brigali skoro tako, kakor se Amerikanci za svoje bogataše. Ko je potoval zadnji čas Jay Gould po državah, koder tekó njegove železnice, razpošiljali so se telegrami po dvakrat in trikrat na dan po časopisih na vse strani Zjedinjenih Držav, kako se počuti, kod se vozi in kaj pravi.

Oglejmo si mimogredé ameriškansko družino. Očeta, gospodarja, uže poznamo, torej nam naj ne bo preveč žal, da ga ni domá, Bog vedi, kod lovi dolarje. Popoldne bo prihitel domu, vrgel kosilo v sé, molčal bo ves čas ter izbežal zopet z doma.

Mestu njega nas sprejme gospodinja. Lepa je gotovo, vse Amerikanke so lepe, vitke rasti in dokaj nežno zgrajene. Elegantno se nosi

začeli zopet valiti, če tudi bolj lahko kamenje, k zgradbi „Narodnega doma“.

A da se nikomur krivica ne dela, se mora reči, da ta malomarnost, ta otrpnenost ni samo v ribniški dolini domá. Mežnar od svete Ane na visokem stanuje in za to tudi daleč po svetu vidi, za to mu ne more zameriti nihče, ako se enkrat tudi poda izza mej svoje ožje domovine.

S kakim navdušenjem se je pozdravila ideja po vsem Slovenskem, postaviti zgradbo, kjer bi domače naše muze lahko imele svoje svetišče, zgradbo, ki bi glasno svetu oznanjevala, da narod slovenski živi, da hoče živeti in da je vreden svojega obstanka. Pa kako hitro se je ohladilo to navdušenje, kako kmalu je potihnil veselja hrup. Dokler je z besedo treba svetu kazati rodoljubje, dokler se od nas ne zahteva več, kakor da kričimo „živijo“, tako dolgo nas mora res vsakdo občudovati, a kadar se potrka na našo požrtvovalnost, kadar je treba plačati davek, ki nam ga nalagajo rodoljubje, tedaj naenkrat obmolknemo, tedaj se razpršimo, v tla zroč na vse strani. Vsak svoj izgovor ima. In kako so ti izgovori! Kako slabo izbrani so, kako slabo zakrivajo, iz česa da izvirajo! Ne, o tem ne smem govoriti, srce me boli!

Lepó je v navdušenih govorih slaviti in povzdigovati svojo domovino. Lepó je se živo besedo potegovati se zanjo. Slava možem, ki so nam na literarnem ali političnem polji pomagali do te male veljave, kolikor je imamo. A dandanašnji tudi še nekaj drugega velja — materijalna požrtvovalnost! Čim bolj je sebičen dandanašnji svet, tim lepše je za onega, ki se povzdigne iz vsakdanjosti in navadnosti. Tudi na ta način se pride do slave, tudi tako se zadobé zasluge za narod svoj. Kaj je sama navdušenost brez požrtvovalnosti! Se samo navdušenostjo brez dejanj ne pridemo nikamor!

V svojej samoti na Mali Gori sem večkrat premišljeval o prihodnosti slovenskega naroda, a vselej se mi je vsilila neka neprijetna misel. Zdelo se mi je, da se je naš narod prepozno začel vzbujati. Ugoden čas zagotoviti si svoj obstanek bil je za narod tedaj, ko je vejal še bolj idealen duh po svetu. Sedaj izpodrinil ga je egoizem, to opazujemo po vsej Evropi. A kar ne more škodovati večjim narodom, ki so uže zdavnej dospeli na vrhunec, to zna biti usodepolno za manje narode, ki se še vedno bojujejo za eksistenco. Egoizmu je narodnost deveta briga. Uživanje, to mu je cil in smoter. Gorjé če ta prevlada pri nas. In vendar bojim se, da prevladuje!

Čudno manijo ima mežnar od sv. Ane pri čitanji časopisov. Ne da bi bral pred vsem uveden članek, naj ima uže nemški časopis v roki ali slovenski. Doneski za „Matico šolsko“, za „Schulverein“, da tudi za „Schulverein“, za „Narodni dom“, to ga pred vsem zanima! In to ni tako smešno, kakor bi kedó na prvi pogled mislil. Ravno iz teh doneskov da se soditi, koliko požrtvovalnosti imá še ta ali oni

najsiromašnejša Amerikanka prave yankejske krvi, izmed tisoč družih žensk je lahko uganeš. O njeni lepoti torej ni treba gosto besedovati. Prišla je baš domov. Brž ko ne je bila, če je „emancipirana“, kar so skoro vse, v kacam ženskem shodu, kjer se je sklepalo o enakopravnosti ženskih z moškimi. Uže prihodnje leto volijo naj se ženske v kongres in zbornico reprezentantov. Na poti domov pridružila se je pobožnim družicam, ki hoté po vsej sili in mnogokrat z dosti čudnim početjem odvadiť svoje soproge, brate in znance nesrečnega žganja. Baš sedaj se je ta boj vnel po vseh 37 državah. Dobro početje! Želimo jim vso srečo in dober vspeh iz dna srcá. Evropejci ustvarjamo si težko pojem o groznem pijančevanju. Pije se o vsaki priliki, pričenshi s zgodnjo uro, ko človek iz postelje vstaja, do one, ko zopet vanjo leže. Mere žganja, ki se popivajo, so neverjetne. Ne mislite pak, da so zgolj težaki, berači, potepuhi tej strasti udani, najveljavnejše možé videli so uže pri belem dnevu „osenčene“.

(Dalje prihodnjič.)

narod. Da si nikdar prijatelj številik, zapomni si mežnar vender kaj lahko, koliko je pri nas ta ali oni dosedaj dal za tako važno podjetje, kakor je „Narodni dom“. Žal, da so ti doneski tako majhni, žal, da je med onimi, ki dosedaj niso še nič dali, še toliko taci, ki se prištevajo k našim odličnjakom. V izkazih o doneskih za „Narodni dom“ vidim le preveč onih, ki jih ni! Kam nas pripelje ta mlačnost, ta malomarnost? Naj napravimo tudi pri tem podjetji fiasko, naj si nakopamo vzuova sramoto na glavo?

Zadnji čas je, da se poprimemo z vso eneržijo zopet dela. Čez dober mesec bode žrebanje sreček za „Narodni dom.“ Na noge tedaj! Storimo v tem mesecu, kar smo zamudili v dveh letih, ter pokažimo svetu, da smo narod, ki je vreden svojega obstanka!

Razne vesti.

— (Zakaj ne more biti porotnik? „Nuova trenza“ poroča naslednji, nekoliko neverjetni dogodek iz slednjega časa: Pretor (okrajni sodnik) v Legnagu pri Veroni ukazal je tri čestitljive meščane izbrisati izmed porotnikov, jednega zaradi tega, ker hodi preveč v cerkev, češ, ta je na verski maniji bolan; drugega, ker ima eksaltirane ideje v politiki, češ, da ima republikansko manijo; najsmošnejši pa je tretji slučaj: tretjega ukazal je zaradi tega izbrisati, ker preveč občuje z mladimi dekletki — takemu človeku (mèni pretor) se možjani mehčajo, torej ne more biti porotnik. Župani iz okolice so ugovarjali temu ukazu, a pretor jim je „zaprl sapo“ z latinsko prislovico: *Nisi caste, saltem caute* (Če ne čist, vsaj prevideno). To je bilo županom dovolj, dejali so: „Pa ne bode tako!“

— (Nesreča na železnici.) Italijanski listi poročajo iz Savone (provincija Genua), da se je 27. m. m. od železniškega vlaka, imajočega 43 vagonov, odtrgalo 10 voz. Ostalih 33 je s tako silo trčilo ob prve, da so se prevrnili čez nasip. Popotnikom se ni nič žalega pripetilo, a 5 uradnikov je ranjenih, jeden pa je mrtev.

— (Gledališče pogorelo) je v Smirni dné 16. m. m. Ogenj je nastal iz neznanega vzroka v gledališči samem tri ure po početku predstave „Lazar, pastir“; rešilo se prav nič ni. Igralci izgubili so vso svojo obleko. Tudi štiri hiše v soseščini so pogorele. To gledališče je bilo največje v orijentu; sezidalo se je v letu 1861.

— (Sposobnostni izpiti izvoščekov.) Iz Varšave se poroča: Tukajšnji nadpolicijski predstojnik je te dni v policijskem ukazu naznanil, da se mora dné 1. januarja 1885 vsak, kdor hoče biti v mestu Varšavi izvošček, podvreči strogemu izpitu pred posebno komisijo. Predmeti izpita so: Vednost o ravnanju kónj in natančno poznanje izvoščekove zadevajočih instrukcij in propisov. Skušnja, zjedinjena s pregledavanjem voz, se bode še v mesecu decembru tega leta vršila na javnem prostoru v Varšavi.

— (Ženska trmoglavost.) „Po pravici,“ dejal je oni dan nekov zakonsk mož, „se sploh toži o trmoglavosti žensk. Le pomislite, koliko truda sem imel, predno sem pregovoril svojo ženo, naj stopi v trideseto leto, — in zdaj, ko je v njem, neče na noben način iz njega.“

— (Dober zaključek.) „Povej mi, Evgen, zakaj si včeraj v sinagogi tako jokal?“ — „Seglo mi je zeló do srca, ko je duhovnik iz psalmov pel: Prah si in v prah se boš spremenil.“ — „Kaj ti treba jokati! Če bi bil zlat in bi se moral v prah spremeniti, bi moral zgubiti 100 odstotkov. Ker pa si prah in se spremeniš v prah, ne pridobiš nič in ne izgubiš nič.“

— (Natančen odgovor.) „Nu, gospodičina Berta, kodaj ste prav za prav ugledali luč tega sveta?“ — „Osem ur po svojem rojstvu.“ — „Kako to?“ — „Nu, narodila sem se ob 11. uri zvečer in solnce je vžšlo stoprav ob 7. uri jutraj.“

Domače stvari.

— Nj. c. in kr. apostolsko veličanstvo je blagovolilo pogorelcem v Velikem Podlogu (okraj krški) podeliti podpore 300 goldinarjev iz Najvišje zasebne blagajnice.

